

Nyttige skuldertester

Avrivningsskader i rotatorkapselen kan være vanskelig å diagnostisere uten å kjenne til de mest effektive kliniske testene. Noen få, enkle skuldertester er særlig egnet til å stille denne diagnosen.

To australske ortopeder har undersøkt 400 pasienter med skuldertester, som alle senere ble undersøkt ved artroskopi (1). De sammenliknet sensitiviteten og spesifisiteten av hele 23 skulderfunksjonstester.

Tre tester viste seg å være særlig egnet for å diagnostisere ruptur i skulderkapselen: nedsatt kraft i supraspinatus, nedsatt kraft ved utadrotasjon og positiv test for impingement, dvs. smerter fordi strukturene mellom tuberkulum majus og minor presses opp mot acromion. Dersom en pasient testet positivt på alle tre, var sjansen for at det forelå en ruptur av rotatorkapselen hele 98 %. Motsatt hevder forfatterne at dersom man ikke får utslag på noen av disse testene, er det ikke hensiktsmessig å utrede videre.

– Skulderen er et dynamisk ledd hvor statiske bilder sier lite, mens klinisk undersøkelse og funksjonsvurdering er av stor be-

tydning, kommenterer Niels-Gunnar Juel ved avdeling for fysikalsk medisin, Ullevål sykehus.

– MR-undersøkelser gir ofte falskt positivt resultat, blant annet på grunn av aldersbetingede degenerative forandringer. Juel fremhever Neers test som den best egnede undersøkelsen for impingement: – Stå bak pasienten, trykk én hånd ned mot acromion og hold den andre rundt albuen. Armen roteres maksimalt inn og undersøker trykker humerus fast opp mot skuldertaket. Fra denne stillingen gjøres en rask elevasjon av pasientens arm til ca. 100 grader. Testen er positiv hvis det utløses smerte i skulderen.

Juel mener at testene som brukes til slik diagnostisering for en stor del er basert på klinisk erfaring og teorier som ikke er etterprøvd.

– Ragnhild Ørstavik, *Tidsskriftet*

Litteratur

1. Murrell GAC, Walton JR. Diagnosis of rotator cuff tears. *Lancet* 2001; 357: 769–70.

Hvor lenge bør barn ammes?

Nylig undersøkte en gruppe engelske forskere om varigheten av ammeperioden har sammenheng med endringer i karenes ettergivelse i ung voksen alder (1).

1 526 personer i alderen 20–28 år fra Cambridge ble invitert til studien, men bare 344 personer (23 %) ble undersøkt, bl.a. ved å forsøke å kvantifisere «stivheten» i brachialisarterien. Dette ble ansett å være et mål for mulig senere hjerte- og karsykdom.

Jo lenger ammeperioden varte, desto mindre ettergivelig var karveggen i ung voksen alder. De som ble ammet til fire måneders alder, var imidlertid ikke forskjellig fra gruppen som kun hadde fått flaskemelk. Karforandringene ble ikke forklart ved kolesterolverdier i plasma i ung voksen alder. Amming i spedbarnsalder var forbundet med redusert arteriell ettergivelse 20 år senere.

– Barn bør fullammes til rundt seks måneders alder, deretter skal fast føde gradvis introduseres. Morsmelk bør gis iallfall det første leveåret. Studien får ingen konsekvenser for norske anbefalinger, kommenterer overlege Gro Nylander ved Nasjonalt amme-

senter, Kvinnekliniken, Rikshospitalet. – Etter seks måneders alder er morsmelk særlig viktig som støtte for barnets immunsystem, som er umodent i lang tid, sier hun.

Nylander bemerker at studien er finansiert av barnematindustrien og at deltakerprosenten er lav. – Dersom det er riktig at karene blir stivere hos personer som er ammet lenge, kan trolig andre faktorer ved morsmelken oppveie denne effekten, slik at morsmelk totalt sett likevel beskytter mot hjerte- og karsykdom. En rekke studier viser at amming bidrar til lavere forekomst av fedme og diabetes og gir gunstigere lipidprofil og insulinrespons senere i livet, sier Nylander.

– Erlend Hem, *Tidsskriftet*

Litteratur

1. Leeson CP, Kattenhorn M, Deanfield JE, Lucas A. Duration of breast feeding and arterial distensibility in early adult life. *BMJ* 2001; 322: 643–7.

Forebygge gastrointestinal blødning

Hvordan kan man forebygge nye blødninger hos pasienter med *Helicobacter pylori*-infeksjon og tidligere magesårssykdom, og som fortsatt må behandles med acetylsalisylsyre eller et ikke-inflammatorisk medikament? 400 slike pasienter deltok i en prospektiv studie der halvparten fikk behandling mot infeksjonen, mens den andre halvparten fikk omeprazol (*N Engl J Med* 2001; 344: 967–73). Det viste seg at de to alternativene var like effektive hos pasientene som tok acetylsalisylsyre. Blant dem som fikk naproxen hadde imidlertid omeprazol større forebyggende effekt.

Kjønnsforskjeller etter anestesi

Det viser seg at menn og kvinner reagerer ulikt etter å ha gjennomgått et kirurgisk inngrep med generell anestesi (*BMJ* 2001; 332: 710–1). I studie av 463 voksne personer våknet kvinnene raskere, men brukte i gjennomsnitt lengre tid enn mennene på å nå den helsetilstanden de hadde før operasjonen. De rapporterte dessuten signifikant flere komplikasjoner, som hodepine, oppkast og sår hals. Én mulig årsak er at kjønns-hormonene kan påvirke reseptorene som binder medikamentene man benytter ved intravenøs anestesi.

Behandling av eldre etter hjerteinfarkt

Både acetylsalisylsyre og angiotensin konvertase-hemmere (ACE-hemmere) har dokumentert sekundærforebyggende effekt etter hjerteinfarkt (*Arch Intern Med* 2001; 161: 538–44). En gruppe i USA har sett på dødeligheten etter ett år hos mer enn 14 000 pasienter over 65 år. Både acetylsalisylsyre og ACE-hemmer reduserte mortaliteten signifikant i forhold til ingen behandling. Kombinasjonen av begge medikamentene gav ingen sikker økt effekt. Imidlertid kunne man heller ikke se noen negativ interaksjon mellom de to, noe som har vært antydning i tidligere studier.

Diabetes mellitus med mikroalbuminuri

Angiotensin konvertase-hemmere kan redusere risikoen for nyreskade hos pasienter med insulinavhengig diabetes mellitus og hypertensjon (*Ann Intern Med* 2001; 134: 370–9). En metaanalyse av 14 tidligere studier av normotensive pasienter med mikroalbuminuri, viser at medikamentet sannsynligvis forebygger økt proteinutskillelse også hos disse. Gjennomsnittlig forskjell i albuminutskillelse mellom pasienter som fikk ACE-hemmer og de som fikk placebo, var 50,5 % etter ett år. Denne effekten kunne bare delvis forklares gjennom reduksjon av blodtrykket.

– Ragnhild Ørstavik, *Tidsskriftet*